

3 ДӘРІС

ҚОҒАМДЫҚ ТАМАҚТАНУ КӘСІПОРЫНДАРЫНДАҒЫ БУХГАЛТЕРЛІК ЕСЕП

3.1 ШИКІЗАТ ПЕН АЗЫҚ-ТҮЛІК ӨНІМДЕРІН САҚТАУ, ТАУАРЛАРДЫ ЕСЕПКЕ АЛУ ЖӘНЕ БУФЕТТЕГІ ЕСЕП

4. Шикізат, азық-түлік және дайын өнімдерді есепке алу

Қоғамдық тамақтану кәсіпорындарында азық-түлік өнімдері мен шикізатты сақтау және оларды дұрыс есепке алу маңызды рөл атқарады. Бұл өнімдердің қозғалысы толық бақылауда болуы тиіс, себебі оларды сақтау мерзімі мен сапасы тамақтану орындарының қызметіне тікелей әсер етеді.

Қоймадағы шикізат пен дайын өнімдерді есепке алу:

1330 "Қоймадағы тауарлар" шоты шикізат пен азық-түлік өнімдерін қоймада сақтау үшін қолданылады. Әрбір тауар түрі қоймада жеке есепке алынады, олардың қозғалысы кіріс және шығыс құжаттары арқылы тіркеледі.

Мысал: Егер қоймаға 100 кг ет келіп түссе, ол 1330 "Қоймадағы тауарлар" шотында көрсетіледі. Өндірісте пайдаланылған кезде, ет шығындары 8010 "Өндіріс шығындары" шотына аударылады.

5. Тауарларды сақтау әдістері және орташа сақтау мерзімдері

Қоймада шикізат пен азық-түлік өнімдерін сақтау кезінде, оларды дұрыс сақтау әдістерін қолдану қажет. Бұл өнімдердің сапасын ұзақ уақыт бойы сақтап тұруға мүмкіндік береді. Әрбір өнімнің өзінің сақтау талаптары және мерзімдері бар:

Шикізат сақтау әдістері:

- Ет, сүт өнімдері сияқты тез бұзылатын өнімдер тоңазытқышта немесе мұздатқышта сақталуы керек.
- Жарма, ұн және консервіленген өнімдер құрғақ және желдетілетін қоймаларда сақталады.

Өнімдердің орташа сақтау мерзімдері:

- Ет пен сүт өнімдері – 3-5 күн (тоңазытқышта).
- Көкөністер – 7-10 күн (құрғақ әрі салқын жерлерде).
- Ұн, жарма – 3 айға дейін (құрғақ және ылғалсыз ортада).

Мысал: Қоймадағы 20 кг ет 3 күн ішінде қолданылуы керек. Егер ол мерзімнен асып кетсе, өнім есептен шығарылып, шығынға жазылады:

Дт 8010 "Өндіріс шығындары" / Кт 1330 "Қоймадағы тауарлар" — 20 кг ет шығынға ұшырады.

6. Буфеттер мен шағын бөлшек сауда желілеріндегі тауарларды есепке алу

Қоғамдық тамақтану кәсіпорындарының кейбірі буфеттер мен шағын бөлшек сауда желілері арқылы тұтынушыларға тауарларды сатады. Бұл нүктелерде есепке алу ерекше орын алады, себебі өнімдердің саны шағын болғанымен, айналымы жоғары болуы мүмкін.

Буфеттегі есепке алу:

- Буфетте сатылған тауарлар арнайы есепке алынады. Әрбір сатылған өнім үшін есепке алу жүйесінде тіркеу жүргізіледі.
- 1210 "Сатып алушылармен есеп айырысу" және 7010 "Тауарларды сатудан түсетін табыс" шоттары қолданылады.

Мысал: Буфетте 5,000 теңгеге сэндвичтер сатылды. Бұл операция келесі түрде тіркеледі: Дт 1210 "Сатып алушылармен есеп айырысу" / Кт 7010 "Тауарларды сатудан түсетін табыс" — 5,000 теңге.

7. Материалдық-жауапты тұлғалардың есеп беруі

Материалдық-жауапты тұлғалар қоғамдық тамақтану кәсіпорындарындағы шикізат пен дайын өнімдердің қозғалысын бақылап, есеп беруге міндетті. Олар ай сайын немесе тоқсан сайын өнімдердің қалдықтарын, қозғалыстарын тіркеп отырады.

Мысал: Асханадағы қоймашы ай соңында қоймада қанша шикізат қалғанын тексеріп, есеп береді. Егер шикізат дұрыс қолданылмаған болса, жауапты тұлға бұған жауап береді.

Қоғамдық тамақтану кәсіпорындарындағы бухгалтерлік есептің маңызды бөлігі — шикізат пен дайын өнімдерді сақтау мен есепке алу. Буфеттер мен шағын сауда нүктелеріндегі тауарлар қозғалысын бақылау және материалдық-жауапты тұлғалардың есеп беруі кәсіпорынның тиімді қызмет атқаруына ықпал етеді.